

Hoge commissaris te Djakarta (Van Bylandt) aan minister van Buitenlandse Zaken (Beyen) en minister zonder portefeuille (Luns), 13 sept. 1955

Mede voor min. van Mawe.

Ik heb gemeend de beantwoording van uw brieven no. 2313 en no. 2834 inzake temporisering van repatriëring van Nederlanders uit Indonesië te moeten opschorten tot er gelegenheid was geweest de gehele aangelegenheid te bespreken in de gezamenlijke bijeenkomst van het Centraal College van Advies en Bijstand met de voorzitters en enige leden van de plaatselijke adviescolleges die op 29 en 30 augustus jl. te Djakarta onder mijn voorzitterschap werd gehouden. In die vergadering waarover schriftelijk rapport dezer dagen uitgaat, hebben de opvangmoeilijkheden in Nederland en een eventueel daaruit voortvloeiende noodzaak tot temporisering van de afvoer een punt van uitvoerige gedachtenwisseling uitgemaakt aan de hand van een uiteenzetting van ir. Seyffardt (vgl. uw telegram no. 161).

Hoewel men in deze bijeenkomst wel onder de indruk is gekomen van de moeilijkheden in Nederland, was men toch algemeen van gevoelen dat deze aldaar niet volkomen onoplosbaar zijn. De moeilijkheden in Indonesië acht men daarentegen zeer veel groter en hier te lande geheel onoplosbaar. Gezien de situatie waarin een grote groep van Nederlanders hier te lande verkeert, welke situatie voor velen in wezen reeds onhoudbaar is, achtte de conferentie zelfs versnelling van het tempo van afvoer nodig.

Zouden intussen de omstandigheden in Nederland zo liggen dat aan een zekere temporisering niet valt te ontkomen, dan zou naar men meende alles in het werk moeten worden gesteld om deze zoveel mogelijk te beperken. Daarom ware reeds aanstonds een aanvang te maken met maatregelen ter voorziening in de noodzakelijke opvangruimte. Hierbij werd gedacht aan bouw van een aantal woonoorden met het eerste waarvan direct een aanvang zou moeten worden gemaakt. De anderen zouden zo spoedig mogelijk daarna moeten gereed komen. Daarnaast zou hier te lande de sociale zorg voor hen wier vertrek als gevolg van temporiseringsmaatregelen wordt vertraagd, moeten worden verbeterd. In dit verband vermeld ik nog dat ter conferentie bleek dat zowel een achterstelling van rijksvoorschotgevallen bij personen die zelf de passage betalen als omgekeerd een achterstelling van deze laatste groep bij rijksvoorschotgevallen, onbillijk en ongewenst werd geacht.

Mede gelet op de resultaten der conferentie die, en m.i. terecht, meende dat haar oordeel tevens kan worden beschouwd als 'het meest aanvaardbare surrogaat van een Nederlandse publieke opinie hier te lande' ben ik van mening dat een temporisering in de afvoer van enige betekenis ernstig valt te ontraden. Van een dergelijke maatregel ware dan ook, indien slechts enigszins mogelijk, geheel af te zien. Is zulks bepaald onmogelijk dan sluit ik mij aan bij het standpunt der conferentie namelijk dat alsdan in elk geval op de kortst mogelijke termijn, hetzij door het bouwen van een of meer woonoorden hetzij anderszins, ware te trachten de temporisering zo snel mogelijk te beëindigen. Men acht namelijk de situatie onder de Nederlanders speciaal te Surabaja zodanig explosief dat temporisering aanleiding kan geven tot betreurenswaardige uitbarstingen. Men toonde zich zelfs ernstig beducht voor een eventuele officiële mededeling van de zijde van minister Mawe inzake te verwachten temporisering.

[Volgen kantekeningen bij de wijze van temporiseren, zoals voorgesteld door de hiertoe in het leven geroepen Interdepartementale Commissie]

Resumerend kom ik tot de volgende slotsom:

a. indien slechts enigszins mogelijk ware van iedere temporisering af te zien

- b. zulks klemt temeer omdat de hiervorenbedoelde conferentie met grote aandrang voor versnelde afvoer heeft gepleit
- c. mocht de regering niettemin tot temporisering willen besluiten dan ware terstond een aanvang te maken met al zodanige maatregelen als waardoor die temporisering tot zo gering mogelijke proporties wordt beperkt
- d. voor het sub. c bedoelde geval kan op principiële en praktische gronden moeilijk worden ingestemd met een wijze van temporiseren zoals de interdepartementale commissie zich dacht
- e. dezerzijds wordt geen andere, principieel aanvaardbare en tevens hier te lande praktische verwezenlijkbare, mogelijkheid tot temporiseren gezien.

Inlichting van andere departementen dan Mawe laat ik aan u over.